T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/251
KARAR NO : 2024/278
KARAR TR : 08/07/2024

ÖZET: Muvazzaf astsubay olarak görev yapmakta iken re'sen malulen emekliye ayrılan davacının, malulen emekliliğinin onaylanmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açtığı davada, 5510 sayılı Kanun'un yürürlük tarihinden önce davacının 5434 sayılı Kanun'a tabi bir hizmetin bulunmadığı gözetilerek, aynı Kanun'un 101. maddesi hükmü kapsamında ADLİ YARGI YERİNİNgörevli olduğu hk.

K A R A R

Davacı : N.Y
Vekili : Av. S.K
Davalı : İçişleri Bakanlığı (Jandarma Genel Komutanlığı)
Vekilleri : Av. S.Z.E., Av. G.B.Ş

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin Erzurum İl Jandarma Komutanlığında muvazzaf astsubay olarak görev yapmakta iken, malulen emekliliğinin onaylanmasına ilişkin davalı idarenin 22/02/2022 tarih ve 8521219 sayılı işleminin tesis edildiğini; hakkında düzenlenen ilk sağlık kurulu raporunda jandarmada görev yapabileceğinin belirtildiğini, davalı idare tarafından yazılan talimatla ikinci kez rapor düzenlendiğini, bu nedenle bu raporun esas alınmasının hukuka aykırı olduğunu, Yönetmeliğin kendi hastalığına ilişkin kısmıyla ilgili Danıştayca yürütmenin durdurulması kararı verildiğini iddia ederek, işlemin iptali ile işlem nedeniyle yoksun kaldığı özlük haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **Erzurum 2. İdare Mahkemesi 27/02/2023 tarih ve E.2022/609, K.2023/286 sayılı kararı**ile, davada adli yargı mahkemelerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-a maddesi uyarınca, davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karara karşı yapılan istinaf başvurusu Erzurum Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesinin 21/06/2023 tarih ve E.2023/1510, K.2023/1262 sayılı kararı ile esastan reddedilmiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava dosyasının incelenmesinden; Erzurum İl Jandarma Komutanlığında muvazzaf astsubay olarak görev yapmaktaolan davacının, hakkında düzenlenen ve idarî anlamda kesinleşen sağlık kurulu raporuna istinaden Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Sağlık Kurulu kararıyla 5510 sayılı Kanun'un 25'inci maddesi uyarınca malul olduğuna karar verilmiş, bu karara ve davacının talebine istinaden bahsi geçen Kanun uyarınca malulen emekliye sevk edilmesi yönündeki dava konusu işlemin tesis edilmesi üzerine bakılan dava açılmıştır.

Dava konusu olayda; davacıya ait hizmet belgesinin incelenmesinden, davacının 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun'a tâbi çalışmasının bulunmadığı, 5510 sayılı Kanun'un 4/c maddesi kapsamında kamu görevine ilk defa 2012 yılında başladığı görülmektedir.

Bu durumda; davacının malulen emekliye sevk edilmesine ilişkin dava konusu işlemin 5510 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklandığı anlaşıldığından, işbu davanın görüm ve çözümünün adlî yargının görev alanına girdiği sonucuna varılmaktadır..."

3. Davacı vekili, bunun üzerine aynı istemle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. **Ankara 62. İş Mahkemesi 01/02/2024 tarih ve E.2023/243, K.2024/11 sayılı kararı** ile, yargı yolunun caiz olmaması gerekçesiyle, davanın usulden reddine karar vermiş, bu karar istinaf edilmeksizin kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe

girmiş olup Yasa'nın 101.maddesine göre bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür.

Dava dilekçesi, cevap dilekçesi, kurum yazı cevapları ve tüm dosya kapsamı bir bütün halinde değerlendirildiğinde, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunun 101.maddesine göre bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görüleceği ancak davacı tarafça dava dilekçesinde ve 31/01/2024 tarihli dilekçesinde İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığının 82181076-903.06.01-8521219 sayılı emeklilik/istifa işlemleri konulu işleminin iptalini talep ettiği, iş bu işleminin 5510 sayılı Kanun uygulanmasından kaynaklanmadığı anlaşıldığından davacının davasının yargı yolunun caiz olmaması nedeni ile reddine karar verilmiş..."

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

5. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun *"Amaç"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı, sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortası bakımından kişileri güvence altına almak; bu sigortalardan yararlanacak kişileri ve sağlanacak hakları, bu haklardan yararlanma şartları ile finansman ve karşılanma yöntemlerini belirlemek; sosyal sigortaların ve genel sağlık sigortasının işleyişi ile ilgili usûl ve esasları düzenlemektir."

6. 5510 sayılı Kanun'un *"Kapsam"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"Bu Kanun; sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortasından yararlanacak kişileri, işverenleri, sağlık hizmeti sunucularını, bu Kanunun uygulanması bakımından gerçek kişiler ile her türlü kamu ve özel hukuk tüzel kişilerini ve tüzel kişiliği olmayan diğer kurum ve kuruluşları kapsar."

7. 5510 sayılı Kanun'un *"Tanımlar"* başlıklı 3. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Bu Kanunun uygulanmasında;

...

20) Kurum Sağlık Kurulu: Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca düzenlenecek raporlardaki teşhis ve bu teşhise dayanak teşkil eden belgeleri incelemek suretiyle, çalışma gücü kaybı ve meslekte kazanma gücü kaybı oranlarını, erken yaşlanma halini, vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücü kaybını ve malûllük derecelerini belirlemeye yetkili hekimlerden ve/veya diş hekimlerinden oluşan kurulları,

...

ifade eder."

8. 5510 sayılı Kanun'un *"Malûl sayılma"* başlıklı 25. maddesinin ilgili birinci fıkrası şöyledir:

"(Değişik: 17/4/2008-5754/13. md.)

Sigortalının veya işverenin talebi üzerine Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca usûlüne uygun düzenlenecek raporlar ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi sonucu, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalılar için çalışma gücünün veya iş kazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünün en az %60'ını, (c) bendi kapsamındaki sigortalılar için çalışma gücünün en az %60'ını veya vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybettiği Kurum Sağlık Kurulunca tespit edilen sigortalı, malûl sayılır."

9. 5510 sayılı Kanun'un *"Uyuşmazlıkların çözüm yeri"* başlıklı 101. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür."

10. 5510 sayılı Kanun'un *"5434 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri"* başlıklı geçici 4. maddesinin ilgili fıkraları şöyledir:

"(Değişik: 17/4/2008-5754/68.md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanuna göre; aylık, tazminat, harp malûllüğü zammı, diğer ödemeler ve yardımlar ile 8/2/2006 tarihli ve 5454 sayılı Kanunun 1 inci maddesine göre ek ödeme verilmekte olanlara, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanunda kendileri için belirtilmiş olan şartları haiz oldukları müddetçe bunların ödenmesine devam olunur. Ancak, 5 ilâ 10 yıl arasında fiili hizmet süresi olan iştirakçilerden dolayı dul ve yetim aylığı almakta olanların, aylık ve diğer ödemeleri, bu Kanunun 32 nci, 34 üncü ve 37 nci maddelerindeki şartları haiz oldukları müddetçe devam edilir.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçiliği sona erenlerden tahsis talebinde bulunacaklar ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsis talebinde bulunanlardan işlemleri devam edenler hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan

hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır.

5434 sayılı Kanuna göre iştirakçi olup bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarak çalışmaya başlayanlardan vazife malûllüğü kapsamına girenler hakkında, bu Kanunun 47 nci maddesinin birinci fıkrasına göre işlem yapılır. (Ek cümle: 4/7/2012-6353/85 md.) 5434 sayılı Kanunun mülga hükümlerine göre vazife malullüğü aylığı bağlananlardan malullüklerinin sürekli olduğuna Kurum Sağlık Kurulunca karar verilen iştirakçiler yine aynı Kanunun 40 ıncı maddesinde belirtilen yaş hadleri ile özel kanunlarındaki yaş hadlerini doldurduğu tarihe kadar yeniden muayene edilmelerini Kurumdan isteyebilir.

..."

B. Yargı Kararı

11. 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesinin iptali istemiyle açılan davada verilen, Anayasa Mahkemesinin 22/12/2011 tarihli ve E.2010/65, K.2011/169 sayılı kararında, özetle;5510 sayılı Kanun'a 5754 sayılı Kanun ile eklenen geçici 4. maddenin yürürlüğe girmesinden önce 5434 sayılı Kanun kapsamında bulunan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile ilgili sosyal güvenlik mevzuatının uygulanmasından doğan idari işlem ve eylem niteliğindeki uyuşmazlıklarda idari yargının görevinin devam edeceği belirtilmiş, 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğünden sonra Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde iş mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasaya aykırılık görülmemiştir.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

12. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ınkatılımlarıyla yapılan 08/07/2024 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, idari ve adli yargı yerleri arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari ve adli yargı dosyalarının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacının istemi üzerine, son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

13. Raportör-Hâkim Murat UÇUR'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

14. Dava, 2012 yılında askerlik mesleğine intibak ederek muvazzaf astsubay olarak görev yapmakta olan davacının, Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Kurulunca düzenlenen rapora göre malullüğünün tespit edilmesi üzerine itirazla sevk edildiği hakem hastane sağlık kurulunca da aynı yönde düzenlenen rapor sonucunda davalı idare tarafından tesis edilen malulen emekliliğinin onaylanması işleminin iptali ve özlük haklarının ödenmesi istemiyle açılmıştır.

15. 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu ile 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nun bazı maddeleri yürürlükten kaldırılmış, kamu tüzel kişiliğine sahip Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı, hiç bir işleme gerek kalmaksızın, bu Kanun'un yürürlük tarihi itibarıyla görevleri ile birlikte, 1. maddeye dayanılarak kurulan kamu tüzel kişiliğine sahip Sosyal Güvenlik Kurumuna devredilmiştir.

16. 5510 sayılı Kanun'la 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanun'u, 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanun'u, 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanun'u, 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanun'u ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanun'u kapsamında bulunanlar, geçici maddelerle korunan haklar dışında, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri yönünden yeni bir sisteme bağlı tutulmuş ve 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğünden sonra göreve başlayanlar yönünden, prim esasına dayalı sigorta sistemine geçilmiştir. Bu sistemle, devlet memurları ve diğer kamu görevlileri, hizmet akdine göre ücretle çalışanlar, tarım işlerinde ücretle çalışanlar, kendi hesabına çalışanlar ve tarımda kendi hesabına çalışanları kapsayan beş farklı emeklilik rejimi, aktüeryal olarak hak ve yükümlülükler yönünden tek bir sosyal güvenlik sistemi altında toplanmıştır.

17. Bu durumda, yukarıda yer verilen Kanun hükümleri ve Anayasa Mahkemesi kararı nazara alındığında, davacının 2012 yılında askerlik mesleğine intibak ettiği ve dolayısıyla 2008 yılında yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce 5434 sayılı Kanun'a tabi hizmetinin bulunmadığı, uyuşmazlığın davacıya 5510 sayılı Kanun'un 25. maddesi kapsamında *"adi malul"* sayılıp sayılmayacağına ilişkin olduğu, davalı idarece tesis edilen malulen emekliliğe ayırma işleminin de *"bağlı işlem"* olup işleme dayanak yasal mevzuatın yine 5510 sayılı Kanun'un aynı maddesi olduğu görülmekle, 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesindeki düzenleme karşısında bu Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli bulunduğu sonucuna varılmıştır.

18. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Ankara 62. İş Mahkemesinin 01/02/2024 tarih ve E.2023/243, K.2024/11 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Ankara 62. İş Mahkemesinin 01/02/2024 tarih ve E.2023/243, K.2024/11 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

08/07/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Nilgün	Doğan	Eyüp
GÜLEÇ	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN